

## Merre tovább? Válaszkereső előadások az MKE 53. Vándorgyűléséről

HORVÁTH ADRIENN

igazgatóhelyettes, Vörösmarty Mihály Könyvtár, Székesfehérvár

horvath.adrienn@vmk.hu

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (továbbiakban MKE) – együttműködve a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (továbbiakban MATE) Egyetemi Könyvtár és Levéltárral, valamint a Takács Gyula Megyei Hatókörű Városi Könyvtárral – 2022. július 14–16. között rendezte meg az 53. könyvtáros vándorgyűlést Kaposváron. A 2021-es online vándorgyűlés után immár személyesen találkozhattak a könyvtárosok Somogy megye szívében, egy mind szakmai, mind rekreációs programokban bővelkedő találkozón.

Aki szerdától szombatig Kaposváron tartózkodott, annak az országos fesztiválokhoz hasonlóan, a rendezvény nulladik napja a regisztrációval, ismerkedéssel, terepbejárással telt, majd az estét BENEDEK DÁNIEL és FÁNDLY CSABA színházi előadása, a *Variációk egy rablásra*<sup>1</sup> tette élvezetessé.

Hivatalosan csak csütörtökön vette kezdetét az esemény, ezen a napon került sor a nyitó plenáris ülésre, ahol a kötelező köszöntők után GOMBOS PÉTER, a MATE Kaposvári Campus főigazgató-helyettese, a Magyar Olvasástársaság alelnöke problémaorientált előadását hallgathatta meg a népes publikum. Az előadás gerincét a másképp és mást olvasó digitális bennszülöttek olvasási szokásai adták, amihez az adatokat főként a 2017-es, „Az én könyvtáram”-projektben lezajlott reprezentatív olvasásfelmérés adta.<sup>2</sup> Az olvasáskutató elsőként arra hívta fel a figyelmet, hogy a digitális bennszülöttek mára teljeskörűen tagjai a középiskolai oktatásnak, de nagy részben már az egyetemeken is ott vannak. Tehát lassan felnőttkorú



MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE  
53. VÁNDORGYŰLÉS  
2022. JÚLIUS 14-16. • KAPOSVÁR

lesz az a generáció, amelyikről a kutatások alapján elmondható, hogy a mély vagy lassú, úgynevezett élményszerző olvasás hiánya, ellenben a praktikus, információkereső olvasás, vagyis a *scanning* és *skimming* jellemzi.<sup>3</sup> Ezek a fiatalok határozott jövőképpel rendelkeznek, amely gyakran távol áll a realitásoktól. A könyvtárhasználatuk problémás, adódik a kérdés, hogy jelen van-e a könyvtár az életükben, illetve az, hogy hogyan tud jelen lenni. Szembe kell nézni azzal, hogy ahogy számos szakma, a könyvtáros is kiöregedő, elnőiesedett; felmerül a kérdés, hogy például az alsó tagozatos fiúk olvasási szokásait befolyásolja-e ez, és ha igen, hogyan. De ugyanígy kérdésként merül

<sup>1</sup> Ízelítő a Variációk egy rablásra című darabhoz. <https://www.youtube.com/watch?v=6vNFibWWEmQ> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>2</sup> GOMBOS PÉTER: A digitális generáció olvasási szokásai – a 2017-es reprezentatív olvasásfelmérés tapasztalatai <http://www.azenkonyvtaram.hu/documents/11543/34323/Gombos+P%C3%A9ter.pdf/7a52f970-2055-487f-85fd-b358c36cec45> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>3</sup> Skimming and Scanning. Lásd: <https://www.utc.edu/enrollment-management-and-student-affairs/center-for-academic-support-and-advisement/tips-for-academic-success/skimming> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)  
Practical Reading Techniques: Skimming And Scanning. Lásd: <https://www.angliaeducation.org/practical-reading-techniques-skimming-and-scanning/> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

fel, hogy a technikai eszközök, beleértve a televíziót is, hogyan nyomják rá a bélyegüket egyes korosztályok olvasással töltött idejére: a 60 év felettiak 60%-a egy könyvet sem olvas el egy év alatt, emellett azonban 4-6 órát töltenek tévé nézéssel. Hasonlóan sokkoló adat volt, hogy a 10 év alatti gyerekek 50%-ának a szülei nincsenek tisztában azzal, hogy a gyerekük járt már könyvtárban – utal ezzel az előadó az iskolai könyvtáraknak az oktatásban betöltött helyére. A vándorgyűlés jó alkalom, hogy összegyűljön egy helyen a szakma, de arra is, hogy elgondolkodjunk a sok előadás között a társadalomban betöltött jövőbeli szerepünkön. Erre az el nem hangzott igényre az előadó azt a találó választ adta, hogy a jó könyvtáros facilitátor a közössége számára.

A szakmai felvezető és a könyvtárosok kitüntetéseinek, díjainak átadója<sup>4</sup> után az estét a Kossuth tértől a Csíky Gergely Színházig tartó kellemes séta, egy flashmob és a Kaposvári Helyőrségi Zenekar előadása zárta.

A szekcióülések hagyományosan a második napon kaptak helyet a programban. A MATE Kaposvári Campusának területe zsongott a könyvtárosoktól, akik vagy kisebb csoportokba verődve szakmáztak, diskuráltak, vagy előadásra siettek, esetleg épp egy-egy szakmai kiállító standja körül csoportosultak. A kisplenáris ülés reggeli átfogó jellegű felvezető előadásokat tartalmazott, így RÓZSA DÁVID, az Országos Széchényi Könyvtár (továbbiakban OSZK) főigazgatója beszélt a könyvtári rendszerről, könyvtárstatisztikai trendekről, valamint nemzetstratégiai elképzelésekről. Az előadó a könyvtárhasználati statisztikának a Covid-19 okozta csökkenésén túltekintve, a 2015-ös adatokkal vetette össze többek között a regisztrált használók számát korosztályonként, vagy a rendezvények számát, és megállapította, hogy előbbi esetben kétharmados, utóbbi esetben ehhez képest minimális, 5%-os visszaesés tapasztalható. Pozitívumot szinte egyedül a távhasználatok számának növekedése jelent. Rózsa kitért arra is, hogy nem csak a klasszikus értelemben vett könyvtárhasználati adatok zuhantak az elmúlt években, évente 4-5%-kal csökken a könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak száma, megnyugvást az egyetemi képzésben részt vevők száma sem adhat: 2021-ben Magyarországon 19 fő nyert felvételt könyvtáros MA-képzésre. Elgondolkodtathatták ezek az adatok a hallgatóságot, mivel ez nem

azt jelenti, hogy a kétéves képzést mind el is fogják végezni, pláne nem azt, hogy könyvtárosként fognak munkát vállalni. Ezekkel a csökkenésekkel nem párhuzamba állítva, de elhangzott, hogy 2015 óta a könyvtárügyre szánt költségvetés másfélszeresére nőtt. Ezek után a nemzeti könyvtárügy téma keretében elhangzott, hogy meg kell újítani a vidéki és határon túli könyvtári rendszert, ebben nagy szerepe lesz a Regionális Könyvtári Kollégiumnak. Elhangzott, hogy a könyvtári rendszerben jelentős helyet foglalnak el a vidéki szakkönyvtárak, valamint a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani az iskolai könyvtárakra. Rózsa úgy gondolja, hogy az olvasáskultúra fejlesztése nemzetstratégiai fontosságú, ami kapcsán fenntartható, évtizedes léptékű programokba kell invesztálni. A könyvtáraknak kutatástámogató és innovációs központoknak kell lenniük – legyenek példamutatók a streaming szolgáltatók – ehhez országos könyvtári fejlesztésekre van szükség, össze kell hangolni a központi szolgáltatásokat. Utóbbi kapcsán elhangzott, hogy a MOKKA-t felhőszolgáltatásként az OSZK működteti; az Országos Könyvtári Platform statisztikai modulja még nem működik, de már a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára teszteli a felületet; a nemzeti névtérben a területi, földrajzi és személynévi rész készen van ugyan, de könyvtárszakmai feladatok még vannak a projekttel kapcsolatban; a 3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról című rendelet megújítására még várni kell. Rózsa magabiztosan prezentálta, hogy összközgyűteményi stratégiára van szükség, az egyeztetésbe be lesznek vonva hamarosan a nagy könyvtáros szervezetek is. Nyilvános kérdést nem kapott az előadó.

A kisplenáris ülés másik előadója GOMBOSNÉ SZABÓ SÁRA, a MATE Egyetemi Könyvtár és Levéltár Kiadói Irodájának vezetője volt, aki a tudományos könyvkiadás könyvtári lehetőségeiről, nehézségeiről és folyamatairól beszélt. Az előadó felvezetőjében elmondta, hogy a tudományos könyvkiadás motorja a presztízs- és teljesítménykényszer, ami az egyetemen dolgozó tanárokat arra sarkallja, hogy lektorált, nagy presztízsű folyóiratban publikáljanak. Ennek folytán megnőtt az indexelő adatbázisok, valamint az MTMT-adatlapok folyamatos frissítésének szerepe. Ugyanakkor a tudományos dokumentumkiadás bajban van:

<sup>4</sup> A Fitj József-könyvdíj átadója 1:21:00-tól, az MKE-Emlékérem átadása 1:25:00-tól, a Füzéki István-émlékérem átadása 1:40:20-tól nézhető vissza a MATE Egyetemi Könyvtár és Levéltár YouTube-csatornáján: <https://www.youtube.com/watch?v=2EevyqxKs34&t=4865s> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>5</sup> A vonatkozó jogszabály a 48/2020. (XII. 23.) EMMI-rendelet egyes megyei hatókörű városi könyvtárak regionális feladatellátásáról és illetékességi területéről, lásd <https://njt.hu/jogszabaly/2020-48-20-5H> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>6</sup> Katalist-hír: MOKKA/ODR a felhőben. <https://katalist-to-feed.blogspot.com/2021/11/> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

monopolhelyzetben levő kiadók, 1000 példány alatti darabszámok, alacsony könyvpiaci részesedés jellemzi az ágazatot. Az egyetemi kiadók jegyzetkiadásból tartják fenn a működésüket, de fontos, hogy minden publikált anyagnál kell korrektor, szerkesztő, tördelő – ezen résztvevők alkalmazása elengedhetetlen, és plusz költséggel jár. Az előadás során hangsúlyos kérdésként merült fel, hogy az egyetemekhez köthető intézményi tudományos könyvkiadás hogyan maradhat életben a könyvkiadás nehézségei mellett. A megoldás kulcsa pont az egyetemi publikációs kényszer kiaknázása lehet, megfelelő erőforrások és a működési folyamatok megteremtésével. Az előadó nem csupán a tankönyvi szöveget ismételte meg, annak érdekében, hogy a MATE Kaposvári Campusán megfelelő minőségű tudományos könyvkiadás legyen alapos előtanulmányt végzett: áttekintve 40 intézmény szervezeti és működési szabályzatát, 4 alapmodellt különböztetett meg. A helyzet ma Magyarországon az, hogy az intézményi könyvkiadás vagy ki van szervezve egy külső kiadvállalatnak, vagy az intézménynek van saját kiadvállalata (ami nem egyenlő a tudatos, szabályozott kiadási gyakorlattal), vagy az intézményen belül egy szervezeti egység koordinálja a könyvkiadást (ilyen például a DEENK-ben van, ahol a könyvtár látja el ezt a feladatot), a negyedik típus pedig ahol nincsen a kiadásra vonatkozó szabályozás, de készülnek kiadványok. A feldolgozó tapasztalatok azt mutatják, hogy megjelenésükben, leírhatóságukban is nagyon vegyes színvonalúak az egyetemi berkekben készült kiadványok, továbbá gyakran nehézséget jelent a kínálat elérése, a könyvek beszerzése. Ezen összefüggések átgondolása után a kaposvári egyetem átszervezésekor áttekintették az előintézmények gyakorlatait, és 2020 őszén helyzetkép-felmérést végeztek: megkérdezték az oktatókat, hogy mit várnak a dokumentumkiadástól; aki részt vett a kiadásban, annak milyen tapasztalatai vannak. A válaszadók számára fontos a helyesírás, a lábjegyzetelés, viszont kevésbé érdekli őket, hogy a kiadvány kereskedelmi forgalomba kerül-e vagy sem. Szükség van az egyetem szakmai támogatására, segítségnyújtásra is, összességében magasak a minőségi elvárások, amikkel összeegyeztethetetlen az, hogy egy személy egyszerre legyen korrektor és szerkesztő, tehát több feladatot lásson el egy személyben. Ez azért releváns észrevétel, mert a MATE előintézményeiben készült kiadványok közel 30%-ának volt csak olvasószerkesztője vagy korrektora! A megfigyelések felvázolása után az előadó ismertette a MATE kiadójának fejlesztési tervét, ami 5 területre fókuszál: szervezeti kérdések, szabályozott folyamatok, brandépítés, a tudományos krité-

riumoknak való megfelelés, költséghatékonyság. Ennek megfelelően a MATE-n ISBN-t igényelni csak a könyvtáros tud, így biztosan értesül a könyvtár a megjelenésekről; rendelkeznek arculati kézikönyvvel, az OJS-t használják a kiadási folyamatban. A kiadványokat a kiadói műhelyekben készítik elő, a kiadói iroda a könyvtáron belül működik, a folyóiratok csak DOI-val jelenhetnek meg, a könyveknél ez még folyamatban van. Céljuk egy jól szervezett, szervezeti egységek közti együttműködésen alapuló rendszer működtetése.

A kutatástámogató könyvtáros előadása után kezdődtek a szekcióülések, amik folytán a könyvtárosok széttrajzoltak a klimatizált, kényelmes előadók felé, hogy meghallgassák a különböző szervezetek, szekciók<sup>7</sup> előadásait, amikből csupán egy szubjektív válogatás alapján készült a beszámoló.

10 óra után a *Közkönyvtári Egylet – Gyermekkönyvtáros Szekciójának* ülése DR. ISZÁLY FERENC ZALÁN, a Nyíregyházi Főiskola adjunktusának rengeteg kérdést begyűjtő előadásával vette kezdetét, amelynek címe *A könyvtárak új innovációs elektronikus szolgáltatási rendszere* volt. A matematika és informatika területéről érkező előadó egy szabadalmaztatott modernizációs rendszert (UNINLIB University Innovation Library System) tárt a könyvtárosok elé, amelynek központja egybeesne a könyvtár épületével. A rendszer kiinduló elve, hogy a könyvtár ne csak a kultúra és a tudás tárolásában, hanem annak generálásában, ezekben a gyakorlatba ültetésében is vállaljon szerepet. A vízióban egy olyan web 2.0-ás szolgáltatási rendszer került bemutatásra, ami segíti főként az egyetemi oktatásból jövő startupokban és projekt munkában való részvételét. Ez a rendszer egy coworking space, egy innovációs közösségi platform lenne egyetemistáknak, ahol egyrészt regisztrációt követően (Wikt-rendszer) a kereső hozzáfér a projekt munkák adatbázisához, a szakmai partnerkeresőhöz, létre tud hozni egy startuptot vagy tudományos projekteket, segítségért igénybe veheti a vállalkozási és jogi kisokost. Másrészt (coworking place a könyvtárban) használhatja a könyvtár területén a coworkingre alkalmas területet (greenboxszal, podcast roommal, webcam roommal, food stationnel), meg tud nézni egy kiállítást a könyvtár segítségével létrehozott startupok termékeiből, szolgáltatásaiból, de lenne környezeti fenntarthatósági fal, startup shop és ötletsarok, valamint megjelenének a könyvtár épülete előtti téren e-rollerek, e-audiotöltő és e-kölcsönző állomások, könyvboxok, pocket automaták. A fenti elképzelések egyes könyvtárosoknak akár egy fantasztikus regényben vagy sci-fiben is szerepelhetnének, ezért javasolt felkeresni az Innov

<sup>7</sup> Az 53. vándorgyűlés szakmai programjait lásd: <https://mkevandorgyules.hu/szakmai-programok/> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

Kutatóintézet Kft. oldalát, a <http://innovrin.com/>-ot, ahol további részletes leírást, vizuális anyagokat találunk azt alátámasztandó, hogy ha ezt az utat választják a könyvtárak és együttműködés reményében fellekerik az Innov Intézetet, a jövő csak egy karnyújtásnyira van.

A *Bibliográfiai Szekció* és a *Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének* előadásai egy teremben kaptak helyet, itt 10:40-től LAKFALVINÉ DR. SZÖGEDI GABRIELLA, a DEENK Oktatási és Kutatástámogatási Osztály Szaktájékoztatói Csoportjának csoportvezetője beszélt, előadásának címe *A szaktájékoztatói feladatok a 21. században* volt. A DEENK-es kollégák az elődök, nevezetesen Csüry István, a könyvtár volt főigazgatójának szellemi hagyatékán elindulva valószínűítették meg a mostani szaktájékoztatói rendszert, amely a szelektáláson, az értékelő válogatáson, a tartalom előtérbe kerülésén és a korábbi szakreferenci osztályon nyugszik. A csoport mozgató alapelve, hogy a könyvtárnak integrálnia kell az oktatásba és a kutatásba, ennek a stratégiai pontnak megfelelően az Oktatási és Kutatástámogatási Osztályhoz került – a Publikációs és Open Access Csoport mellé – a Szaktájékoztatói Csoport is. A csoporthoz tartozik az iDEa Tudóstér, ami egy támogató információs rendszer, „ahol [a használó] egy helyen láthatja a Debreceni Egyetem tudományos eredményeit a kutatók, kutatási egységek és pályázatok profiloldalain keresztül.”<sup>8</sup> Az Oktatási és Kutatástámogatási Osztály 10 fő szaktájékoztatóval működik, ebből 5 fő a Tudóstérrel, a többi az MTMT-adminisztrációval foglalkozik. A szervezeti elhelyezkedés kialakulása, a fő stratégiai irányvonal után az előadó a Szaktájékoztató Csoport munkáját ismertette. A tudományterületeket az open science felé való elmozdulás jellemzi, ami kihívások elé állítja a könyvtárosokat, napi szinten követni kell a szakirodalmat, az adatbázisokat, ezenfelül szakterületenként ajánlókat készítenek a használóknak. A szaktájékoztató mellett a csoport tagjai ügyeletet vállalnak, oktatókkal konzultálnak, rendezvényeket, eseményeket készítenek elő – pl. Geonight.<sup>9</sup> A szaktájékoztatók hivatása, hogy megismertessék a felhasználóval az információhoz vezető utakat: abban nyújtanak segítséget, hogy hol és hogyan kell keresni. Segítik a tananyagok aktualizálását, beszerzési és tapasztási javaslattal élnek, szakirodalomfigyelést vállalnak, gondozzák a digitális könyvtárat. Együttműködnek a Gyarapítási, Gyűjteménykezelési, Meta-

adat és Menedzsment és Ügyfélszolgálati Osztályokkal.<sup>10</sup> A szaktájékoztatói munkakör igényli a szaktudást, az ügyfél- és partnerközpontúságot, csapatmunkát és egyéb együttműködéseket, a felelősségvállalást és a precizitást.

Lakfalviné Dr. Szögedi Gabriella előadását a szintén DEENK-es JAKAB EMESÉÉ követte, aki a *Digitalizált tartalmak megőrzése és szolgáltatása a DEENK-ben* címmel tartott előadást. Munkájuk alapja, hogy szolgáltatásközpontú digitalizálást, és ezzel összefüggésben felhasználóbarát szolgáltatást nyújtanak. Az előadó a <https://galeria.lib.unideb.hu/plakatok/item> link alatt található, a DEENK plakátgyűjteményére vonatkozó projektet ismertette előadásában. Az adatbázishoz a Dublin Core-t használták, az online galéria Omeka-alapú és nem DisPace-alapú, mint a DEA felülete. A DEA kategória rendszerét a Corvinát hipertextekkel kapcsolták össze. Az adatbázisban kategóriákkal és tárgyszavazással egyaránt éltek, a képek leírásánál a DEA-azonosítóra kattintva a DEA felületére ugrunk, ahonnan az adott plakát letölthető JPEG és PDF formátumban egyaránt. A plakátgyűjtemény folyamatosan bővül, az egyes újonnan bekerülő tételeknél be tudják építeni az adott plakáthoz tartozó közösségi médiás leírásokat is – lásd Geonight. Munkájuk során intenzíven együttműködnek a Kommunikációs Osztállyal.

A debreceni kolléganőket KÁROLY NÓRA követte, aki a szolnoki Verseggy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény Olvasószolgálati Osztályán belül a Helyismereti és Digitalizálási Csoportot képviselve beszélt a szolnoki Topotékaról, előadásának címe *Köz(ös) Kincs és Közösség*. A Szolnok Topotéka bemutatása volt. A szolnoki megyei hatókörű városi könyvtárban 1999 óta folyik digitalizálás. 2014-ben az Európai Unió által meghirdetett szellemi és kulturális emlékévkapcsán indult el náluk a Topotéka<sup>11</sup>, amely projektben a Budapest Főváros Levéltára volt a segítségükre. A Topotéka kialakításánál szempont volt, hogy tetszetős kinézetű, könnyen kezelhető galériával, jól indexelhető képekkel rendelkező online adatbázist hozzanak létre. A létrejött oldal interaktív, időszavas keresést lehetővé tevő, georeferált – utóbbi az eltűnt emlékeknél válik igazán fontossá. A háttérgyűjtemény a helyismereti és más köz- és magángyűjteményeken alapszik, utóbbiakat néha a véletlen sodorja a Topotéka felé, ilyen volt a kőteleki községi önkormányzat épületében talált filmnegatív-gyűjte-

<sup>8</sup> Az iDEa Tudóstér honlapja: <https://tudoster.idea.unideb.hu/> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>9</sup> Geonight 2021-ben a DEENK-ben. <https://geo.unideb.hu/hu/geonight-2021> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>10</sup> A DEENK organogramja. [https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/308950/organogram2019\\_kep\\_titkosított.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/308950/organogram2019_kep_titkosított.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>11</sup> A szolnoki topotéka oldala. <https://szolnok.topoteka.net/> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

mény, amit a könyvtár digitalizált, majd tett közzé. Annak érdekében, hogy minél többen értesüljenek a Topotékáról és megtapasztalják a hasznosságát, a könyvtár gyűjtőnapokat és a Topotéka online gyűjteményére alapozott akciókat szervez, amire jó példa a *Képpel írt várostörténet* akció.<sup>12</sup> A könyvtárosok munkáját gyakran segítik a használók, akik a közösségi média platformjain vagy a Topotékában találnak rá egy képre, amin felismernek egy rég lebontott épületet, már nem élő embereket azonosítanak be, így épül és őrződik meg a helyi történetek lenyomata.

A *Jogi Szekcióhoz áttérve A hazai könyvtárak lehetőségei a Marrákesi szerződés farvizén – látássérültek és nyomtatott szövegek olvasására egyéb okokból képtelen olvasók könyvtári ellátása* címmel tartott előadást BÓDOG ANDRÁS, az OSZK Könyvtári Intézetében működő Szabványosítási Iroda munkatársa. Az előadó szerint a Marrákesi egyezmény egy határokön átívelő lehetőség az olvasási képességeket érintő fogyatékos-sággal élők dokumentumellátására. A kedvezmény főként a látássérülteket érinti, mivel az egyezmény értelmében a kulturális örökségvédelmi intézményeknek a megjelent könyvekről lehet másolata, amennyiben az a könyv OOC-műnek minősül. A Marrákesi egyezmény nyomán az OSZK nyilvántartást vezet a jogosított intézményekről.<sup>13</sup> A Marrákesi egyezmény az esélyegyenlőség minél nagyobb biztosítására ad lehetőséget, ha a digitalizálás végtermékeit, a keletkezett fluid formátumot, az ePub-ot széles körben használjuk, mivel ezt a mobil eszköz jól jeleníti meg és a felolvasó szoftver is olvassa, sokkal jobban, mint a PDF-et, mivel utóbbinál a felolvasószoftver a lábjegyzeteket, oldalszámokat is felolvassa. A látássérültek a könyvek konverziójakor a TXT-t részesítik előnyben, viszont a digitalizálásnál, ha a számukra is megfelelő formátumban történik konverzió, nagyobb számban és kevesebb energiabefektetéssel juttathatók el a könyvek ennek a speciális, de olvasni akaró rétegnek.

A *Tudományos és Szakkönyvtári Szekcióban* 12.50 után lehetett meghallgatni LASKAY ANNA, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtár szaktájékoztatójának előadását, amelyet *Érték- és információközvetítés változó környezetben – a Tittel Pál Könyvtár saját gyártású műsorai* címmel adott elő. Elsőként ismertette, hogy milyen egyéb érték-közvetítő szolgáltatásokkal találkozhatnak a használók a felső-

oktatási könyvtárakban. Így a könyvtári terek szerepét hangsúlyozandó, beszélt a 2015 óta működő *Tittel-estékről*,<sup>14</sup> ami tudományos-ismeretterjesztő beszélgetéseket takar, aztán az „Ez is én vagyok” kezdeményezésről, ami révén az egyetem dolgozói mutatkoznak be másik oldalukról, így nyílt például a PR-os kolléga hímezéseiből remek kiállítás a campuson, de ahogy számos helyen, náluk is van Mályva Polc. A változó környezet megkövetelte, hogy a könyvtár még jobban nyisson a használók felé, könyvtárfilmet forgattak, majd elkezdtek saját gyártású műsorokat is létrehozni, így hívták életre az Eszterházy Podcastot,<sup>15</sup> ami negyedévente jelenik meg. A készítésben, a technikai háttér biztosításában a Líceum Televízió volt segítségükre. A munkatársak kompetenciájára építve készítettek még egy műsort. Ez a *Bookcast* nevet kapta, melyben havi rendszerességgel, 20 perces időkeretben hárman beszélgetnek könyvekről. A műsorvezető (aki maga az előadó), rádiós múlttal rendelkező kollégája a könyvtárnak, így adta magát a tartalomgyártás, aminek előnye, hogy további felhasználásra is alkalmas, erősíti a kommunikációs platformokat, fejleszti az intézmény belső és külső kapcsolatrendszerét.

Levezetésként átnyergelve a délután kezdődő *Somogy Megyei Szervezethez*, elsőként SZITA KÁROLY, Kaposvár polgármestere helyett BORHI ZSOMBOR alpolgármester előadását (Kaposvár a klímabajnok – a klímavédelem céljai és eredményei Kaposváron) hallgathatták meg a jelenlévők. Klímabajnoknak lenni nagyon hangzatos cím, de az alpolgármester által elsorolt, már megvalósult és még csak tervben levő kezdeményezések magukért beszélnek, Kaposváron valami tényleg elkezdődött. Okosparkot hoztak létre, amely segítségével telefont lehet tölteni, de rádiót is lehet hallgatni; a közvilágítási rendszer fényerejének csökkentésével spórolnak. Energiaközösséget hoztak létre: a cukorgyári tevékenység melléktermékét biogázzá alakítják, ami fedezi nemcsak a gyár energiafogyasztását, hanem ebből a piaci ár alatt részesül a városi fürdő, de a buszokat is ezzel működtetik, sőt a szennyvíztelepet is. A 67-es út mentén biomassza-erőművet építenek, a panelprogram révén a kórháznak 50%-os energiamegtakarítása volt. Kaposvár határában található Európa legnagyobb naperőműve, ami 100 megawatt energia előállítására képes. A városi fűtési és levegőtisztítási rendszerek takarékos működ-

<sup>12</sup> A *Képpel írt várostörténet* beharangozója 2019-ből. <https://vfmk.hu/2019/09/25/keppel-irt-varostortenet-2019-10-05/> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>13</sup> Fehér Miklós felhívása a Marrákesi szerződés kapcsán jogosított szervezetek regisztrációjára: <https://ki.oszk.hu/node/10266> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>14</sup> Tittel Esték. [https://www.youtube.com/results?search\\_query=Tittel+Est%C3%A9k](https://www.youtube.com/results?search_query=Tittel+Est%C3%A9k) (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

<sup>15</sup> Eszterházy Podcast. <https://uni-eszterhazy.hu/eszterhazypodcast> (Hozzáférhető: 2022. 07. 26.)

tetéséért épületfelügyeleti rendszert építenek ki. Hulladékgyűjtési programot indítottak, amelynek keretében minden család kapott egy komposztálót. Jelenleg alakítják ki a használt étolaj gyűjtésének metódusát. Az aszály és az árvíz ellen csapadékelvezető rendszert építenek ki. Hangsúlyosnak tartják, hogy már kisgyerekkorban találkozzanak a környezetvédelemmel a gyerekek, ezért klímanapokat tartanak óvodásoknak, iskolásoknak. A jövő számos lehetőséget tartogat a város számára, hiszen 6 másik várossal együttműködve részt vesznek az ELENA energiamodernizációs programban, amiben megújuló energiaforrások optimalizált felhasználását tervezik, és az energia tárolásában gondolkodnak.

A jó gyakorlatokkal teli előadás után a *Médiacity*, azaz a *Laptapír* szponzori előadása következett. Az IP-azonosítású szolgáltatás révén 140 magazin, 50 kiadó 3600 lapszáma érhető el digitálisan. Jelenleg több könyvtár, kórház, hotel fizet elő a 2020 óta elérhető szolgáltatásra, amelynek díja csupán 10.000+ÁFA/hely/hó.

A Zöldkönyvtári Szekcióból kiszoruló PUSZTAI FRUZZINÁT a Somogy Megyei Szervezet fogadta be, és senki nem bánta, hogy ebben a szekcióban hallhatta a zöld gyakorlatok garmadáját felsorakoztató siófoki könyvtáros előadását, amelynek címe *Zöld utakon – ököpercek a jövőnkért* volt. A siófoki könyvtárban nem a divatos téma miatt, hanem saját indíttatásból léptek a könyvtárosok a csapatösszetartóként is szolgáló zöld útra. A gyerekprogramok alkalmával újrahasznosítanak anyagokat, ökotippeket adnak használóiknak, felhívják a figyelmet a zöld jeles napokra, tematikus hetekre; ballonos vízautomatát használnak, amihez papírpoharakat helyeznek ki az olvasóknak. A siófoki könyvtárárpület mindössze 10 éves, de ezt a modernnek számító épületet is képesek voltak úgy átrendezni, hogy az energetikailag kedvezőbb legyen. Növényeket helyeztek el a terekben, árnyékolókat és vízgyűjtőt raktak a teraszra, mivel alapvetően sok ablakkal rendelkezik az épület, a természetes fényt használják fel; elemgyűjtőket helyeztek ki és zöld tematikájú könyvtári állományt különítettek el. Odafigyelnek arra, hogy karbonsemleges nyomtatással készült folyóiratokat rendeljenek, könyvcserепontot hoztak létre, és számos olyan rendezvényt csinálnak, amelyek révén a használók például élő madarakkal találkozhatnak, vagy a méhek jelenlétére hívják fel a fi-

gyelmet. Az irodai környezetben is alkalmazzák a zöld szemléletet: fenntarthatóbb termékeket és öko betűtípust használnak, filmoluxszal teszik könyveiket ellenállóbbá. Fás környezet van a könyvtár körül, ami azért fontos, mert ez hozzájárulhat ahhoz, hogy akár 8–12 fokkal csökkenjen a város hőmérséklete, a fák ugyanis megkötik a széndioxidot.

Előadása végén a könyvtáros felhívta a figyelmet a <https://www.worldometers.info/> oldalra, ahol másodpercről másodpercre követhetjük nyomon a népesség növekedését, a társadalmi, gazdasági, egészségügyi, környezeti adatok rohamos, elrettentő változását.

Az utolsó, itt summázott előadásra szintén e szekción belül került sor, melyet EGYED NÁNDOR tartott *A kistelepülési könyvtárellátás sajátosságai Somogy megyében* címmel. Somogy megyében 264 településből 229 ellátott, tehát KSZR-es település van. A megye népessége, földrajzi adottságai révén aprófalvas megyének számít, ezért a KSZR-t megyei struktúrát ellátó települések (Kaposvár 73 település ellátása, Balatonboglár 24 település, Barcs 32 település, Csurgó 25 település, Kadarkút 14 település, Marcali 18 település, Tab 23 település) közbeiktatásával oldják meg, ami ennek ellenére igénybe veszi a megyei könyvtár munkaszervezését is – a vezetővel együtt 11 fő dolgozik a Hálózati és Szaktanácsadói Osztályon. A KSZR-könyvek feldolgozását 3 fő látja el, a módszertani résszel 4 fő foglalkozik, nincsen náluk külön könyv- és személyszállító kolléga. A gyarapítási keretet körzetenként, annak mérete alapján állapítják meg; a folyóiratoknál csomagokat határoznak meg. 28 könyvtármozis településük van, ami 6787 nézőt jelent, és minden évben jutalmazták a legaktívabb települést.

Az MKE 53. Vándorgyűlésének programjai a fenntarthatóság, felelősség, szemléletformálás címszavak köré szerveződtek, de helyet kaptak szép számmal olyan előadások is, amelyek a könyvtáros szakma technikai-informatikai feltételeit boncolgatták, vagy a használói szokások, használócsalagató jó gyakorlatok bemutatását tartalmazták. A vándorgyűlés kulturális és szabadidős programokkal zárult, így az érdeklődők szombatn csoportosan látogathatták meg Siófokot, Csurgót vagy Szennát.

Újra együtt, egy helyen, így summázható ez a vándorgyűlés, és persze találkozunk jövőre is, akkor már Tatabányán! ■